

Seksuele intimidatie en grensoverschrijdend gedrag. Klacht deels gegrond

Het wettelijke klachtrecht is ingesteld om bij te dragen aan de kwaliteit van het onderwijs. De Commissie spreekt zich daarom niet uit over de rechtspositionele aspecten van de klacht, maar oordeelt over de bejegening van klaagster en de vraag of sprake is van een goed en veilig schoolklimaat dat is afgestemd op de specifieke zorgbehoefte van de leerlingen. De Commissie komt tot het oordeel dat de klacht over de gedragingen en/of uitlatingen in de seksuele sfeer die binnen of in samenhang met de onderwijssituatie hebben plaatsgevonden en door klaagster als ongewenst worden aangemerkt gegrond is. De directeur heeft zich niet gedragen zoals van hem, zeker gelet op zijn voorbeeldfunctie, mag worden verwacht.

De Commissie begrijpt dat het zwaar is voor de medewerkers op de school om de leerlingen (jongeren tussen de 12 en 18 jaar, die vastlopen in het leven door gedragsproblemen of psychiatrische problemen) op het goede pad te krijgen en dat zij soms onder grote druk moeten samenwerken. Dit laat, naar het oordeel van de Commissie echter onverlet dat sprake dient te zijn van een gezond en veilig schoolklimaat. De Commissie geeft het bevoegd gezag, ongevraagd, het advies het pedagogisch klimaat 'live' te laten screenen en waar nodig de deskundigheid van medewerker te vergroten nu de Commissie zich zorgen maakt of men zich bewust is welk effect de humor van personeelsleden, waaronder de directeur, kan hebben op kwetsbare leerlingen. Van de leerlingen, zoals hierboven aangegeven, kan en mag niet worden verwacht dat zij inzicht hebben in de subtiele effecten van het juiste pedagogische klimaat waarin zij kunnen gedijen, terwijl dit van de op school werkzame professionals wel mag worden geëist.

De klacht jegens de adviseur Personeel & Onderwijs wordt aangemerkt als ongegrond, nu de adviseur er pas in een laat stadium op van de hoogte is gekomen wat er werkelijk aan de hand was en welke problematiek er speelde. Het verwijt dat is nagelaten een veilige werkomgeving aan klaagster te bieden is onvoldoende onderbouwd. Een bemiddelende rol was voor de adviseur niet meer te vervullen en onvoldoende is aangetoond dat de adviseur in een eerder stadium in actie had moeten of kunnen komen.

Klachtnummer 2020/044

Advies aan

het bestuur van Stichting * (hierna: het bevoegd gezag),

inzake

de klacht van *, ex-leerkracht (hierna te noemen: klaagster),

I Verloop van de klachtenprocedure

Bij brief van 29 maart 2020 heeft klaagster een klacht ingediend bij de Landelijke Klachtencommissie Christelijk Onderwijs (hierna: de Commissie) tegen * school te (plaatsnaam) (hierna: de school). De klacht is in het bijzonder gericht tegen *, directeur (hierna: aangeklaagde 1) en *, adviseur Personeel & Onderwijs (hierna: aangeklaagde 2). Op 13 april 2020 heeft klaagster het vragenformulier van de Commissie ingediend.

Bij brief van 16 juli 2020 heeft *, Regiodirecteur *, namens het bevoegd gezag op de klacht gereageerd.

Bij brief van 26 oktober 2020 heeft klagster haar reactie op het verweerschrift van het bevoegd gezag gegeven. Tevens heeft mr. P. W.H.M. Willems, advocaat, namens klagster haar pleitnota voor de hoorzitting ingediend.

Op 27 oktober 2020 heeft de Commissie een digitale hoorzitting gehouden, waaraan klagster bijgestaan door mr. Willems, voornoemd, heeft deelgenomen. Namens de school waren aangeklaagde 1 en aangeklaagde 2 aanwezig. Namens het bevoegd gezag hebben *, voornoemd, bijgestaan door R. Arends als gemachtigde, deelgenomen aan de online hoorzitting.

II Standpunt van klagster

Uit hetgeen schriftelijk naar voren is gebracht, leidt de Commissie – kort en zakelijk weergegeven – de volgende klachtonderdelen af.

In het schooljaar 2019-2020 is klagster fulltime leerkracht op de school.

1) Ten eerste verwijt klagster aangeklaagde 1 dat hij haar seksueel heeft geïntimideerd en grensoverschrijdend gedrag heeft vertoond.

In dit verband stelt klagster dat aangeklaagde 1 een bepaalde humor heeft die niet past op een professionele werkvloer en leergemeenschap. Daarnaast plaatst hij seksistische opmerkingen.

Klagster heeft meerdere voorbeelden gegeven van ongewenst gedrag van aangeklaagde 1, onder meer:

- screensaver van collega met décolleté op computer van aangeklaagde 1;
- het versturen van een foto waarop deze screensaver te zien is in de groepsapp van de leerkrachten;
- foto van man met blote billen vanuit een auto op de werkkamer van aangeklaagde 1;
- het opperen van de vraag "welke kleur heeft de string van *";
- het maken van een opmerking in de trant van "dat moet je niet voor mijn deur doen" in antwoord op het oprapen van een sleutelbos;
- het doen van de uitspraak "als je klagster weg wil hebben dan moet je over masturberen beginnen";
- het maken van een foto waarop aangeklaagde 1 zoenend (of in een houding die zoenen suggereert) met een collega staat en deze versturen via de groepsapp.

Klagster verwijst naar het verbod op seksuele intimidatie in de werkomgeving zoals bepaald in artikel 7:646, lid 6, van het Burgerlijk Wetboek.

Verder is in de Memorie van Toelichting bij de herziening van de Arbeidsomstandighedenwet geschreven dat seksuele intimidatie zich kan voordoen in een aantal verschijningsvormen. Het kan gaan om dubbelzinnige opmerkingen, onnodig aanraken, gluren of pornografische afbeeldingen op het werk. Klagster stelt dat de overgelegde afbeeldingen en voornoemde voorbeelden, aan deze beschrijving voldoen.

Verder stelt klagster dat nu aangeklaagde 1 aangeeft dat zijn humor niet wordt begrepen hij daarmee de door klagster beschreven voorvallen niet ontkent. De voorvallen zouden grappig bedoeld zijn. Klagster heeft echter een aantal keer aangegeven dat zij de uitlatingen van aangeklaagde 1 kwetsend vond. Zij heeft dit medegedeeld aan aangeklaagde 1 zelf, aangeklaagde 2

en de vertrouwenspersoon. Aangeklaagde 1 heeft echter niet geschroomd om medestanders te zoeken en klaagster van de groep te isoleren. Klaagster stelt dan ook dat aangeklaagde 1 zich schuldig heeft gemaakt aan seksuele intimidatie en/of grensoverschrijdend gedrag.

Tenslotte werd klaagster in een gesprek op 8 november 2019 overvallen door het feit dat aangeklaagde 1 stelde dat klaagster een andere waarheidsvinding had en dat hij haar contract niet wilden verlengen. In plaats van over haar klachten te spreken ging het gesprek over het uit elkaar gaan.

2) Klaagster stelt ten tweede dat aangeklaagde 2 niet adequaat heeft gehandeld en voor haar geen veilige werkomgeving heeft geboden.

Aangeklaagde 2 heeft klaagster ten onrechte niet serieus genomen in haar klachten over het gedrag van aangeklaagde 1. Klaagster stelt dat hij geen onpartijdige neutrale positie heeft ingenomen, toen klaagster melding deed van grensoverschrijdend gedrag door aangeklaagde 1. Ook heeft aangeklaagde 2 haar niet gewezen op interne mogelijkheden tot het indienen van een klacht. Daarnaast is er geen onderzoek gedaan naar de klachten van klaagster.

Van aangeklaagde 2 als adviseur Personeel & Onderwijs mag verwacht worden dat hij zich de belangen van de werknemers aantrekt en zorgt voor een veilige werkomgeving. Dit heeft aangeklaagde 2 verzuimd. Klaagster stelt dat aangeklaagde 2 aangeklaagde 1 tot de orde had moeten roepen. Klaagster vindt het wrang dat aangeklaagde 1 nog op de school werkzaam is en dat haar contract niet verlengd is.

III Standpunt van de school en het bevoegd gezag (hierna: verweerder)

Verweerder stelt dat er twee keer per jaar onderzoek wordt gedaan naar het leef- en werkklimaat binnen de school en dat de school daarvoor goede resultaten haalt die boven de norm liggen. Verder zijn er geen signalen van andere medewerkers binnengekomen over ongewenste gedragingen of opmerkingen van aangeklaagde 1.

Verweerder stelt dat de context waarin de gedragingen en opmerkingen van aangeklaagde 1 hebben plaatsgevonden van belang is voor de objectivering van de feiten. Klaagster en aangeklaagde 1 hadden een andere beleving van de voorvallen. Aangeklaagde 1 heeft als houding dat je open met elkaar het gesprek aangaat als dingen je niet bevallen en dat je daarbij zowel de grenzen van de ander als je eigen grenzen goed scherp krijgt. Deze houding is ook van belang in de context van het werken met de doelgroep van de school. Aangeklaagde 1 stelt dat humor een goed middel is om te kijken wat wel of niet kan. De beleving van klaagster is echt anders. Aangeklaagde 1 geeft aan vaak dingen te zeggen die provocerend kunnen overkomen. Hij heeft dit niet verkeerd willen inzetten. Hij gaat steeds op zoek naar wat wel en niet kan. Zo probeert hij op school een brede doelgroep te bedienen. Aangeklaagde 1 stelt dat klaagster zijn grappen verkeerd interpreteerde en hij heeft op een gegeven moment vermeden om alleen met haar te zijn.

Aangeklaagde 2 geeft aan dat alle partijen in het gesprek van 8 november 2019 met een andere agenda zaten. Klaagster had inmiddels een gesprek gehad met de vertrouwenspersoon. Aangeklaagde 2 geeft aan dat er ruis was in de communicatie tussen klaagster en aangeklaagde 2 en dat hij de context eerder had willen weten. Aangeklaagde 2 had gedacht dat een gesprek de lucht zou moeten kunnen klaren. In het gesprek werd een gevoel van seksuele intimidatie door klaagster benoemd. De stemming kenterde snel. Partijen wezen zijn aanbod voor een 'koelperiode' af.

Aangeklaagde 2 geeft aan dat hij van tevoren een agenda hadden moeten hebben. Hij is zijn onderzoek naar de klachten van klaagster gestart met het organiseren van voornoemd gesprek op 8 november 2019.

IV. Overwegingen van de Commissie

De Commissie stelt voorop dat het wettelijk klachtrecht is ingesteld om bij te dragen aan de kwaliteit van het onderwijs. De Commissie zal zich dan ook niet uitspreken over de rechtspositionele aspecten, maar oordelen over de bejegening van klaagster en de door haar aan de orde gestelde vraag of er sprake is van een goed en veilig schoolklimaat dat is afgestemd op de specifieke zorgbehoeften van de leerlingen.

- 1) De Commissie overweegt ten aanzien van de klacht jegens aangeklaagde 1 als volgt.

De Commissie stelt vast dat de feitelijke uitlatingen en gedragingen van aangeklaagde 1 zoals die onder het standpunt van klaagster zijn weergegeven niet in geschil zijn tussen partijen. Verweerder heeft echter aangevoerd dat deze feiten moeten worden beschouwd binnen de context waarin deze plaatsvonden.

De Commissie neemt bij de toetsing de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek als uitgangspunt. Niet valt in te zien waarom deze algemeen geldende gedragsrichtlijnen hier niet van toepassing zouden zijn. Uit de jurisprudentie kan worden afgeleid dat de intentie van degene die het grensoverschrijdende gedrag vertoont geen zelfstandige betekenis heeft.

Gebleken is dat aangeklaagde op een vrij losse en informele wijze met de medewerkers binnen de school omgaat. Kennelijk past het binnen de cultuur van meerdere medewerkers uit het team om dubbelzinnige grappen te maken en te accepteren.

Uit de verklaringen ter zitting heeft de Commissie de indruk gekregen dat aangeklaagde 1 een geheel andere perceptie heeft van wat past binnen een onderlinge werkrelatie en binnen een leergemeenschap dan dat klaagster daarvan heeft. Aangeklaagde 1 heeft klaarblijkelijk geen oog gehad voor de reactie die zijn gedragingen en uitlatingen – die geregeld seksueel getint zijn - bij een ander oproepen. Gebleken is dat klaagster uiteindelijk een klacht heeft ingediend omdat aangeklaagde 1 niet gevoelig bleek voor haar herhaalde waarschuwingen dat zij zijn gedragingen en uitlatingen niet gewenst vond. Klaagster voelt zich hierin ook verantwoordelijk voor de andere medewerkers op de school.

De Commissie merkt op dat een directeur een leidinggevende positie heeft en dat hij reeds hierom een belangrijke voorbeeldfunctie heeft. Hij dient daarom zorgvuldig en alert te zijn bij het maken van opmerkingen en het vertonen van gedragingen jegens zijn medewerkers. Een opmerking of gedraging kan anders overkomen dan bedoeld. Bepalend voor het klachtwaardig zijn van een opmerking of gedraging is bovendien niet de bedoeling van degene die dit doet maar de wijze waarop het wordt ervaren door degene tot wie de opmerking of gedraging is gericht.

Gelet op de vastgestelde feiten, acht de Commissie de klacht over gedragingen en/of uitlatingen in de seksuele sfeer die binnen of in samenhang met de onderwijssituatie hebben plaatsgevonden en door klaagster als ongewenst worden aangemerkt, gegrond. Aangeklaagde 1 heeft zich niet op zodanige wijze jegens klaagster gedragen als van hem, zeker gelet op zijn voorbeeldfunctie, mag worden verwacht. De stellingen dat aangeklaagde 1 zich niet kan vinden in de aantijgingen en dat de voorbeelden volgens aangeklaagde 1 in de juiste context gezien moeten worden onderstrepen naar het oordeel van de Commissie dat aangeklaagde 1 zich blijkbaar niet bewust is van de eisen die aan

hem gesteld mogen worden. Ook ter zitting heeft de Commissie geen enkele vorm van zelfreflectie bij aangeklaagde 1 waargenomen.

Voor zover aangeklaagde 1 naar voren heeft gebracht dat hij niet altijd zelf de initiatiefnemer van bepaalde uitlatingen en/of gedragingen was is de Commissie van oordeel dat het als leidinggevende op zijn weg lag om de toon te zetten en de nodige grenzen te bewaken.

Gelet op de taak van de Commissie om aan het bevoegd gezag gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen merkt de Commissie nog het volgende op.

In de schoolgids staat over de doelgroep van de school het volgende vermeld:

2.1 Doelgroep en groepssamenstelling

** richt zich op multidisciplinaire behandeling en diagnostiek van jongeren tussen 12 en 18 jaar. Behandeling en diagnostiek richt zich op uiteenlopende psychiatrische diagnoses en eventuele gedragsproblemen. Vaak speelt er een combinatie van problemen op het gebied van o.a. hechting, trauma, impulscontrole, persoonlijkheidsontwikkeling, angst, middelengebruik. Daarnaast is de gezinssituatie vaak instabiel en complex. Veelal zijn jongeren in aanraking gekomen met politie of Justitie als gevolg van delinquente gedragingen en/of schoolverzuim (overtreding van de leerplichtwet). Eerdere hulpverleningstrajecten boden onvoldoende soelaas.*

Hieruit blijkt dat de school voortgezet onderwijs biedt aan jongeren tussen de 12 en 18 jaar, die vastlopen in het leven door gedragsproblemen of psychiatrische problemen. Dit betreft een zeer kwetsbare groep leerlingen.

De Commissie begrijpt dat het zwaar is voor de medewerkers op de school om deze jongeren op het goede pad te krijgen en dat zij soms onder grote druk moeten samenwerken. Dit laat onverlet dat er sprake dient te zijn van een gezond en veilig schoolklimaat. De Commissie hecht eraan - naast de zorg voor de medewerkers zoals door klagster naar voren gebracht - ook expliciet stil te staan bij het pedagogisch klimaat dat aangeklaagde 1 met voornoemde voorbeelden in zijn school neerzet. De Commissie spreekt onder meer haar zorgen uit of aangeklaagde 1 zich bewust is welk effect zijn humor kan hebben op kwetsbare leerlingen die bijvoorbeeld ervaringen met seksueel misbruik hebben. In het licht hiervan adviseert de Commissie aan het bevoegd gezag om expertise hierover in school te halen om het pedagogisch klimaat 'life' te screenen en waar nodig de deskundigheid van de medewerkers op dit thema te vergroten.

Voor de goede orde merkt de Commissie op dat het feit dat uit onderzoeken naar het leef- en werkklimaat binnen de school blijkt dat de school daarvoor goede resultaten haalt die boven de norm liggen en er overigens geen andere klachten worden ingediend aan het bovenstaande niet af kan doen. Van de doelgroep zoals hierboven aangegeven kan en mag niet worden verwacht dat zij inzicht hebben in de subtiele effecten van het juiste pedagogische klimaat waarin zij kunnen gedijen, terwijl dit van de op school werkzame professionals wel mag worden geëist.

2) Ten aanzien van de klacht tegen aangeklaagde 2 overweegt de Commissie het volgende.

Klagster stelt dat aangeklaagde 2 als adviseur Personeel & Onderwijs niet adequaat heeft gehandeld en geen veilige werkomgeving heeft geboden.

Ter zitting heeft aangeklaagde 2 erkend dat het gesprek op 8 november 2019 niet de schoonheidsprijs verdient. Het was wenselijk geweest dat voor dit gesprek tussen leidinggevende, professional en adviseur Personeel & Onderwijs vooraf een duidelijke agenda met partijen was bepaald en gedeeld.

Gebleken is dat aangeklaagde 2 tijdens het gesprek op 8 november 2019 wilde spreken over de ruis in de communicatie tussen aangeklaagde 1 en klaagster, omdat hij daarvan signalen had gekregen. Tijdens het gesprek hoorde hij voor het eerst expliciet dat klaagster onder andere klachten over seksuele intimidatie door aangeklaagde 1 had. Ook sprak aangeklaagde 1 tijdens dit gesprek voor het eerst uit dat hij de samenwerking met klaagster niet meer wilde voortzetten. De verwachtingen van alle drie de deelnemers verschilden sterk en de emoties liepen op. Nadien werd het lastig om met klaagster in gesprek te treden, omdat de communicatie werd overgenomen door haar advocaat vanwege het beëindigen van de arbeidsrelatie.

Hoewel verweerder heeft erkend dat het gesprek op 8 november 2019 niet de schoonheidsprijs verdient, leidt het voorgaande ertoe dat de Commissie van oordeel is dat de klacht over het nalaten een veilige werkomgeving te bieden onvoldoende is onderbouwd. Aangezien aangeklaagde 2 pas in een laat stadium op de hoogte kwam van wat er werkelijk aan de hand was, bleek het voor hem niet meer mogelijk een bemiddelende rol te vervullen. Onvoldoende is aangetoond dat aangeklaagde 2 in een eerder stadium in actie had moeten komen. Dit onderdeel van de klacht dient dan ook ongegrond verklaard te worden. Wel acht de Commissie het aanbevelingswaardig dat aangeklaagde 2 in de toekomst bij de eerste signalen over miscommunicatie, onvrede of onenigheid tussen medewerkers direct een gesprek organiseert om partijen te horen en de feiten te onderzoeken.

V. Het oordeel van de Commissie omtrent de gegrondheid van de klachtonderdelen

De Commissie verklaart:

- de klacht tegen aangeklaagde 1 gegrond;
- de klacht tegen aangeklaagde 2 ongegrond.

VI. Advies

Zoals hiervoor reeds aangegeven adviseert de Commissie aan het bevoegd gezag om experts in te schakelen om het pedagogisch klimaat binnen de school 'life' te screenen en waar nodig de deskundigheid van de medewerkers op dit thema te vergroten. Daarbij is het van belang dat het bevoegd gezag vanuit haar bestuursverantwoordelijkheid stuurt op het verbeterproces.

Aldus gegeven op 27 oktober 2020 door mr. E.I. Batelaan-Boomsma, voorzitter, alsmede drs. M. Hoogenkamp en P.P.W.A.M. Vervoort, leden in tegenwoordigheid van mr. B. Jongedijk-Eijsink als secretaris.